

INDIVIDU EN GEHEEL VERSTERKEN ELKAAR

Coöperatie Erfgoed Gelderland

→ Historie ter plekke beleven met Layaar mijnGelderland. Fotografie: Patrick van Gemert

Tekst: Liesbeth Tonckens

Samenwerken. Het wordt overal en steeds weer genoemd als dé oplossing voor vele kwalen. Maar waar begin je, wie steken als eersten de koppen bij elkaar en op welk terrein wordt er dan samengewerkt? Gaat het om musea die hun expositie- en verzamelbeleid op elkaar afstemmen, of gaat het om het delen van ICT en beveiliging en zo kosteneffectief te werken. In Gelderland bestaat al sinds 1957 een traditie van samenwerken binnen de erfgoedsector. Deze samenwerking heeft recent een nieuwe impuls gekregen door het oprichten van de coöperatie Erfgoed Gelderland.

De coöperatie Erfgoed Gelderland is in januari 2010 opgericht door Gelders Archief en stichting Gelders Erfgoed. Sinds de zomer van 2012 zijn alle Gelderse erfgoedorganisaties uitgenodigd zich bij de coöperatie aan te sluiten. Eind januari 2013 waren er ruim 90 leden. Daaronder grote musea als Museum Het

Valkhof, Paleis Het Loo en Slot Loevestein, maar ook de kleinere stadsmusea van Doetinchem, Zutphen, Tiel en Harderwijk. De archieven en bibliotheken van Arnhem en Apeldoorn, monumentenorganisaties zoals de Oude Gelderse Kerken, Natuurmonumenten en vele historische verenigingen van Buren tot Bemmel en van Eefde tot Wijchen.

Al deze leden onderschrijven de algemene coöperatiegedachte die uitgaat van het samen willen ondernemen op basis van onderling vertrouwen en solidariteit. Elk lid blijft een zelfstandige organisatie met eigen bestuursvorm en financiële verantwoordelijkheid. Erfgoed Gelderland is een coöperatie met Uitgesloten Aansprakelijkheid (UA) waardoor geen enkel lid aansprakelijk kan worden gesteld voor eventuele tekorten van de coöperatie als geheel.

Lidmaatschap is gebonden aan bepaalde criteria. Belangrijke criteria zijn de erfgoeddoelstelling en de institutionele basis, daarnaast wordt van elk lid een actieve opstelling ten aanzien van samenwerking en innovatie verwacht.

De zuiver commerciële erfgoedondernemers en particuliere verzamelaars zijn uitgesloten van deelname. Musea die zijn opgenomen in het Nederlands Museumregister voldoen vanzelfsprekend aan de criteria voor lidmaatschap. Er zijn vier doelen geformuleerd die worden gerealiseerd door middel van activiteiten, projecten en netwerken. De doelstellingen zijn: promotie van het erfgoed van Gelderland in zijn totaliteit, het behartigen van de belangen van de leden, onderlinge samenwerking en uitwisseling van kennis en tot slot het versterken van de bedrijfsvoering van de leden.

Bouwen op een lange traditie

De basis voor de coöperatie Erfgoed Gelderland werd in 1957 gelegd door 30 Gelderse erfgoedorganisaties, het toenmalige Rijksarchief, monumentenorganisaties, musea, archeologie en historische verenigingen. Kennis delen en gezamenlijke promotie waren toen ook al belangrijke doelen waarop men elkaar vond. Men richtte samen de voorloper van de huidige stichting Gelders Erfgoed op. Voorzitter was van de toenmalige rijksarchivaris voor Gelderland A.P. Van Schilfgaarde. Er werd niet gekozen voor een vereniging maar voor een stichting met aangesloten instellingen. Een juridische vorm waarbij de erfgoedorganisaties geen directe invloed konden uitoefenen op het beleid van de door henzelf in het leven geroepen overkoepelende stichting. Tijdens de jaarlijkse bijeenkomsten was steeds volop ruimte om vragen te stellen over het gevoerde beleid. Veel projecten kwamen

Tijdens de jaarlijkse bijeenkomsten was steeds volop ruimte om vragen te stellen over het gevoerde beleid. Veel projecten kwamen

bottom up, in zeer nauwe samenwerking met de erfgoedorganisaties tot stand.

Gelderland heeft nooit een aparte museumfederatie gehad. De benadering vanuit de hele breedte van het Gelderse erfgoed was vanzelfsprekend. Deze aanpak sluit aan bij de wijze waarop erfgoed wordt beleefd door erfgoedmedewerkers, inwoners en toeristen; allen zoeken onbewust steeds naar het DNA van een gebied. Voor bezoekers van een regio ligt het vaak voor de hand om eerst een kijkje te nemen in de musea, maar het verhaal is ook daar buiten te zien en te beleven. De musea worden er steeds bedrevener in om die samenhang tussen binnen en buiten, tussen materieel en immaterieel tot stand te brengen. De verhalen worden verteld door bijvoorbeeld een stadsgids of door middel van een smartphone. De kwaliteit van deze verhalen wordt groter door samen te werken met andere erfgoedbeheerders in de stad of streek. Veel lokale of regionale verhalen zijn te vinden op mijnGelderland (MG; zie link), onze coöperatie-verhalenwebsite. De verhalen zijn geordend per thema of tijdvak. Naast de Gelderse canon zijn er nog veertien lokale historische canons te vinden. Elk verhaal is gekoppeld aan een specifieke locatie en aan één of meer erfgoedorganisaties. Aan deze basiswebsite zijn de afgelopen jaren publiekstoepassingen toegevoegd die de site nog aantrekkelijker maken voor een groot in erfgoed geïnteresseerd publiek; layar routes, een mobiele website, multitouch tafels e.a. Aan de andere kant worden er met de coöperatiepartners extra producten rond de website ontwikkeld.

De MG webshop is de Gelderse webwinkel waar de leden samen hun producten verkopen en waar met kunstenaars nieuwe producten worden ontwikkeld gebaseerd op het Gelderse erfgoed. Rond deze MG webshop wordt de coöperatiegedachte verder uitgewerkt. Er komt één gezamenlijke website die qua productaanbod

Activiteiten waarvan het draagvlak en de kwaliteit bewezen is, worden nu doorontwikkeld vanuit de coöperatie. De betrokkenheid van de leden is sterk en het uiteindelijke draagvlak groot.

verweven is met de verhalensite mijnGelderland, maar elk lid heeft ook de mogelijkheid om de eigen producten op de eigen website aan te bieden. Het individu en het geheel versterken elkaar. De partners van de MG webshop kunnen samen verder plannen maken rondom de promotie van Gelderse producten waar de andere leden ook profijt van kunnen hebben.

Een ander product is de MG academie. Hier wordt de kennis gedeeld die bij de afzonderlijke leden aanwezig is. Het gaat hierbij zowel om inhoudelijk kennis over het Gelderse erfgoed als over de kennis van erfgoedbedrijfsvoering en erfgoedondernemerschap. Na een centrale inventarisatie van de aanwezige kennis en kunde kan deze MG academie op twee manieren worden gebruikt. Aan de ene kant kunnen leden onderling van elkaars kennis gebruik maken, bijvoorbeeld door een gastconservator van een collega in te zetten of een bestuurslid te laten adviseren bij een andere organisatie. Aan de andere kant biedt de MG academie een enorm reservoir van sprekers ten behoeve van lezingen en workshops voor een breed in erfgoed geïnteresseerd publiek.

Niet uit de lucht komen vallen

Bijzonder kenmerk van de jonge coöperatie Erfgoed Gelderland is dat er in feite al sinds vele jaren door de huidige leden wordt samengewerkt. De rol van het lid Gelders Erfgoed is daarbij essentieel. Omdat de medewerkers werkzaam zijn bij een museumconsulentschap/erfgoedhuis kennen zij het Gelderse erfgoedveld goed. Zij kunnen het contact tussen de leden van de coöperatie op gang brengen door advisering,

scholing, het delen van kennis, stimuleren van innovaties en het organiseren van netwerken en studiedagen. De leden van de coöperatie spreken elkaar in elk geval twee maal per jaar tijdens de ledenraadsvergadering, het hoogste orgaan van de coöperatie. Hier hebben zij actief zeggenschap over de koers, de projecten en de begroting. Dankzij de actieve betrokkenheid van Gelders Erfgoed als lid van de coöperatie, wordt het vliegwiel van de coöperatie op gang gebracht.

Veel van de projecten en activiteiten die op dit moment bij de coöperatie zijn ondergebracht, bestaan als sinds enige jaren. Een voorbeeld daarvan is o.a. de website mijn gelderland.nl, de collectie website collectiegelderland.nl, maar ook het Gelderse Erfgoedfestival. Activiteiten waarvan het draagvlak en de kwaliteit bewezen is, worden nu doorontwikkeld vanuit de coöperatie. De betrokkenheid van de leden is sterk en het uiteindelijke draagvlak groot.

In de zomer van 2012 vond het zeer succesvolle erfgoedfestival Gelegerd in Gelderland plaats. Het festival is een zeer goed voorbeeld van het delen van kennis over erfgoed en het gezamenlijk promoten van Gelderland als een bijzondere en inspirerende plek. Ruim honderd participanten organiseerden lokale activiteiten. Vanuit de centrale organisatie werden deze aan elkaar verbonden door een website, een reizende tijdmachine en een groots slotevenement. Het volgende festival met als thema Gemaakt in Gelderland zal plaatsvinden in 2015 en georganiseerd worden vanuit de coöperatie. Op een zelfde wijze zullen lokale activiteiten en centrale promotie elkaar verbinden en versterken.

De coöperatie Erfgoed Gelderland is een bijna logisch vervolg op een sinds jaren beproefde samenwerking binnen het Gelderse erfgoedveld. Elk lid is vrij om aan te haken of deel te nemen aan activiteiten en projecten of de vruchten te plukken van het gemeenschappelijke deel van de activiteit. □

LINKS

www.mijngelderland.nl
www.erfgoedgelderland.nl

Terug in de tijd met de Bandritzer

Liesbeth Tonckens is werkzaam bij Gelders Erfgoed (l.tonckens@gelderserfgoed.nl).